

Structural modeling of the effect of school culture on psychological well-being with the mediating role of narcissism and achievement emotions

Maryam Fallahi¹ | Samane Salimi²

1. Department of Educational Management, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Mehr Arvand Higher Education Institute, Abadan, Iran. E-mail: mfallahi1420@yahoo.com.
2. Corresponding Author, Assistant Professor of Education Sciences, Farhangian university, Tehran, Iran. E-mail: salimisamane89@yahoo.com.

Article Info	ABSTRACT
Article type: Research Article Article history: Received: 18 March 2024 Received in revised form: 12 August 2024 Accepted: 29 November 2024 Published online: 21 December 2024 Keywords: psychological well-being, school culture, narcissism, achievement emotions.	The aim of the current research is to investigate the structural modeling of the effect of school culture on psychological well-being with the mediating role of narcissism and students' progress emotions with the research method, structural equation model correlation. The statistical population of this research was 38,300 public elementary school students in Ahvaz in the academic year of 2022-2023, of which 392 were selected by stratified random sampling. Four standard psychological well-being questionnaires of Riff (1989), school culture by Alexander and Sade (1998), progress excitement by Pakran et al. (2005) and narcissism by Ames et al. (2007) were used to collect data. The obtained data were analyzed using spss23 and Lisrel 8.8 software. The results of data analysis based on regression coefficients show that school culture has a 0.58 effect on psychological well-being, school culture has a 0.71 effect on progress emotions, school culture has an effect on narcissism 0.69, progress emotions have a 0.37 effect on psychological well-being, and narcissism has an effect on 0.71. Psychological well-being had a significant effect of 0.40 ($p < 0.01$). According to the findings of the research, it can be concluded that the school culture has significant effects on the psychological well-being, progress emotions and narcissism of the students, therefore it is recommended to the school administrators to improve the school culture to the students' communication with each other, knowledge communication. Students should pay attention to the teacher and educational opportunities.

Cite this article: Fallahi, M., Salimi, S. (2024). Structural modeling of the effect of school culture on psychological well-being with the mediating role of narcissism and achievement emotions. *Journal of Educational Psychology Studies*, 21 (56), 135-164. DOI: 10.22111/JEPS.2024.48261.5679

© The Author(s).

Publisher: University of Sistan and Baluchestan

DOI: 10.22111/JEPS.2024.48261.5679

مدل‌یابی ساختاری تأثیر فرهنگ مدرسه بر بهزیستی روانشناختی با نقش میانجی

خودشیفتگی و هیجانات پیشرفت

مریم فلاحی^۱ | سمانه سلیمی^۲

۱. کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، گروه مدیریت آموزشی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، مؤسسه آموزش عالی مهراروند، آبادان، ایران. رایانامه:

mfallahi1420@yahoo.com

۲. نویسنده مسئول، گروه آموزش علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. رایانامه: Salimisamane89@yahoo.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	هدف پژوهش حاضر بررسی مدل‌یابی ساختاری تأثیر فرهنگ مدرسه بر بهزیستی روانشناختی با نقش میانجی خودشیفتگی و هیجانات پیشرفت دانش آموزان با روش پژوهش، همبستگی مدل معادلات ساختاری بوده است. جامعه آماری این پژوهش، دانش آموزان مدارس دولتی مقطع ابتدایی اهواز در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ به تعداد ۳۸۳۰۰ بودند که ۳۹۲ نفر با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها از چهار پرسشنامه استاندارد بهزیستی روانشناختی ریف (۱۹۸۹)، فرهنگ مدرسه الکساندر و ساد (۱۹۹۸)، هیجان پیشرفت پکران و همکاران (۲۰۰۵) و خودشیفتگی آمز و همکاران (۲۰۰۷) استفاده شد. داده‌های به دست آمده با استفاده از نرم افزار spss23 و Lisrel 8.8 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج تحلیل داده‌ها بر اساس ضرایب رگرسیونی نشان می‌دهد فرهنگ مدرسه بر بهزیستی روانشناختی ۰/۵۸، فرهنگ مدرسه بر هیجانات پیشرفت ۰/۷۱، فرهنگ مدرسه بر خودشیفتگی ۰/۶۹، هیجانات پیشرفت بر بهزیستی روانشناختی ۰/۳۷ و خودشیفتگی بر بهزیستی روانشناختی ۰/۴۰ تأثیر معناداری داشته است ($p < 0/01$). بنابراین یافته‌های پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که فرهنگ مدرسه تأثیرات قابل توجهی بر بهزیستی روانشناختی، هیجانات پیشرفت و خودشیفتگی دانش آموزان دارد لذا به مدیران مدارس توصیه می‌گردد جهت بهبود فرهنگ مدرسه به ارتباط دانش آموزان با هم، ارتباط دانش آموز با معلم و فرصت‌های آموزشی توجه نمایند.
واژگان کلیدی: بهزیستی روانشناختی، خودشیفتگی، فرهنگ مدرسه، هیجانات پیشرفت.	

استناد: فلاحی، مریم؛ سلیمی، سمانه (۱۴۰۳). مدل‌یابی ساختاری تأثیر فرهنگ مدرسه بر بهزیستی روانشناختی با نقش میانجی خودشیفتگی و هیجانات پیشرفت. *مطالعات روانشناسی تربیتی*، ۲۱ (۵۶)، ۱۶۴-۱۳۵.

DOI: 10.22111/JEPS.2024.48261.5679

© نویسنده‌گان.

ناشر: دانشگاه سیستان و بلوچستان

مقدمه

دانش‌آموزان بخش مهمی از جامعه را تشکیل می‌دهند که قرار است در آینده نزدیک سرنوشت و مسئولیت آینده جامعه به آنها محول شود. می‌توان انتظار داشت که پذیرش این مسئولیت به بهترین شکل ممکن نیازمند توانایی‌های روانی بی‌شماری است که یکی از آنها بهزیستی روانشناختی^۱ است. بحث بهزیستی و سلامت روانشناختی دانش‌آموزان یکی از مهمترین اهدافی که نظام آموزش و پرورش کنونی به دنبال آن است. بسیاری از مطالعات بر بهزیستی روانشناختی دانش‌آموزان سراسر جهان متمرکز شده است ([کائو و همکاران^۲، ۲۰۲۰](#) ؛ [لی و همکاران^۳، ۲۰۲۰](#) ؛ [ما و همکاران^۴، ۲۰۲۰](#) ؛ [وانگ و ژائو^۵، ۲۰۲۰](#) ؛ [رومنو و همکاران^۶، ۲۰۲۱](#)). در یک بررسی آنلاین در فوریه ۲۰۲۰ از دانش‌آموزان کالج چینی از ۱۰۸ کالج حدود ۳۵، ۲۱ و ۱۱٪ از دانش‌آموزان به ترتیب استرس حاد، افسردگی و اضطراب را گزارش کردند ([ما و همکاران^۷، ۲۰۲۰](#)). [گورل^۸ \(۲۰۰۹\)](#) معتقد است بهزیستی یعنی توانایی مشارکت فعال در کار و تفریح، ایجاد روابط معنی‌دار با دیگران، تجربه کردن هیجان‌های مثبت، گسترش حس خودمختاری و هدف زندگی و تجربه کردن احساسات مثبت. از نظر [دینر و همکاران^۹ \(۲۰۰۳\)](#) بهزیستی به معنی ارزیابی شناختی و عاطفی افراد از زندگی است؛ یعنی آنچه افراد عادی آن را شادی، صلح، شکوفاشدن و رضایت از زندگی می‌دانند. بهزیستی روانشناختی شامل تجربه عواطف خوشایند، سطوح پایین خلق منفی و رضایت بالا از زندگی است ([تان و همکاران^{۱۰}، ۲۰۲۱](#)). [دی کونینک و همکاران^{۱۱} \(۲۰۱۹\)](#) دریافته‌اند که بهزیستی روانشناختی

^۱. psychological well-being

^۲. Cao & et al

^۳. Li& et al

^۴. et al&Ma

^۵Wang &Zhao

^۶. Romeo& et al

^۷. Gurel

^۸. Diener& et al

^۹. Tan & et al

^{۱۰}. De Coninck

دانش آموزان در طول زمان کاهش می‌یابد. [هاول^۱ \(۲۰۰۹\)](#) همچنین نشان داد که بهزیستی روانشناختی می‌تواند جزء مهمی از پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در نظر گرفته شود. تمرکز بر بهزیستی و نقاط قوت شخصی که روان‌شناسی مثبت را برجسته می‌کند، در راستای اهداف آموزشی است که توسط دلورز (۱۹۹۶) فرموله شده است: یادگیری دانستن، یادگیری انجام دادن، یادگیری بودن و یادگیری با هم زندگی کردن. از آنجا که کودکان و نوجوانان در سنین مدرسه بیشتر وقت خود را در مدرسه می‌گذرانند، بهزیستی ذهنی آنها تا حد زیادی تحت تأثیر عوامل مختلف تحصیلی است ([سولدو و هوبنر^۲، ۲۰۰۶](#)؛ [استیگل‌باور و همکاران^۳، ۲۰۱۳](#)). [سلیگمن و همکاران^۴ \(۲۰۰۹\)](#) ادعا می‌کنند که بهزیستی به عنوان یک مفهوم مهم در روانشناسی مثبت گرا، همچنین باید به عنوان یک عنصر اصلی (دستور کار) آموزش دیده شود. بهبود بهزیستی دانش آموزان در مدرسه از طریق مداخلات یا فعالیت های منفرد ممکن نیست. بلکه مستلزم توسعه فرهنگ مدرسه در کل مدرسه و مشارکت فعال کل کارکنان، آموزشی و غیرآموزشی است. بنابراین، یکی از عواملی که بر بهزیستی روانشناختی تأثیرگذار است، فرهنگ مدرسه است ([عشورنژاد و همکاران، ۱۳۹۷](#)). [سولمن^۵ \(۲۰۰۸\)](#) در تحقیق خود نشان داد که فرهنگ مدرسه^۶ ارتباط معلم با دانش آموز، نحوه آموزش او و مراقبت در مدرسه همگی از عوامل مؤثر بر بهزیستی روانشناختی دانش آموزان هستند. فرهنگ مدرسه می‌تواند تأثیر نیرومندی بر باورها، رفتار و عملکرد دانش آموزان بگذارند. فرهنگ مدرسه، نظامی از هنجارها، معانی و ارزش‌ها است که بین اعضای مدرسه اعم از دانش آموزان، معلمان و سایر کارکنان مشترک است و از سایر جنبه‌های محیط مدرسه مانند ویژگی‌های محیطی و جمعیت شناختی و

^۱ Howell^۲ Suldo & Huebner^۳ Stiglbauer^۴ Seligman^۵ Sohlman^۶ school culture

ساختار سازمانی متفاوت می‌باشد (هایت^۱، ۲۰۱۵). ارزش‌های اساسی یک مدرسه؛ داستان‌های تجربه شده در تاریخ یک مدرسه؛ سنت‌ها، مراسم و نمادهای مدرسه عناصر اساسی فرهنگ مدرسه را تشکیل می‌دهند (کوک و کوک^۲، ۲۰۲۱). پژوهش‌ها نشان می‌دهند که هر قدر فرهنگ مدرسه بر مشارکت تأکید کند و نیز روابط معلمان با دانش‌آموزان و نیز دانش‌آموزان با یکدیگر دوستانه باشد و علاوه بر آن دانش‌آموزان محیط مدرسه را منصفانه ارزیابی کنند؛ در دانش‌آموزان احساس مثبتی نسبت به خود و درس و مطالعه ایجاد می‌شود. برقراری روابط مناسب و دوستانه دانش‌آموز با همکلاسی‌ها و همسال‌های خود، همواره به عنوان یکی از منابع انگیزشی توسط دانش‌آموزان موفق مطرح شده است (ترونک و همکاران^۳، ۲۰۱۷). همچنین از دیگر عواملی که بر بهزیستی روانشناختی نقش دارد، خودشیفتگی است (دی سانتو و همکاران^۴، ۲۰۲۱). خودشیفتگی ترکیب مهمی از صفات و فرایندهای شخصیت است که ویژگی‌هایی مانند خودبزرگ بینی در عین شکنندگی خود، اشتغال ذهنی درباره موفقیت، احساس محق بودن و نیاز به تحسین و نداشتن همدلی، تخیلات مربوط به قدرت زیاد، زیبایی و موفقیت، حساسیت زیاد به انتقاد و تمایل به بهره‌کشی از دیگران در روابط میان فردی مشخص می‌شود و یک اختلال روانی جدی است (دیکسیت و همکاران^۵، ۲۰۱۵). با توجه به شیوه‌های مختلف تحقیقاتی، خودشیفتگی آسیب‌پذیر اغلب به عنوان خودشیفتگی بالینی شناخته می‌شود، زیرا رفتار بی‌رحمانه‌ای بین فردی و درون فردی دارد. کم‌رویی، عزت نفس پایین، اضطراب، درونگرایی، حالت تدافعی، حساسیت مفرط و تمایل به افسردگی، خودشیفتگی بالینی را تقویت می‌کند. ویژگی‌های اصلی خودشیفتگی آسیب‌پذیر، همان‌طور که توسط محققان در نظر گرفته شده است، شامل بی‌اعتمادی، اضطراب، ویژگی‌های مشکوک، افسردگی و روان

Hiett.^۱

Koç Koç &.^۲

Truong.^۳

Di Santo.^۴

& et al Dixit.^۵

رنجوری است. با این حال، خودشیفتگی بزرگ اغلب به عنوان زیر بالینی شناخته می‌شد، زیرا شامل مقایسه‌هایی است که هم مثبت هستند - عزت نفس بالا، قاطعیت، خودکارآمدی و برون‌گرایی، و منفی - تضاد، استحقاق، تسلط، و پرخاشگری. توصیف رتبه‌بندی‌های محققین نشان می‌دهد که ویژگی‌های اصلی خودشیفتگی بزرگ شامل ضد اجتماعی بودن، استحقاق، نمایشگاه‌گرایی و دستکاری است. خودتحسینی یک خودشیفته بزرگ بالاست، در حالی که خودشیفته‌های ضعیف، احترام به خود ضعیف و شکننده ای دارند. دانشمندان قصد داشتند این فرضیه را که خودشیفتگی دارای جنبه روشن و تاریک است، آزمایش کنند (لاپسلی و آلسما^۱، ۲۰۰۶). علاوه بر این، خودشیفتگی میزان پایین‌تر بخشش را در روابط نزدیک پیش بینی می‌کند که به نوبه خود منجر به سطوح پایین تری از بهزیستی روانی می‌شود (ارکوتلو^۲، ۲۰۱۴). افراد خودشیفته به شدت به بازخورد مثبت دیگران وابسته هستند (رودوالد و مورف^۳، ۱۹۹۸) و قادر به تحمل چیزهایی نیستند که خود بزرگ را تهدید می‌کند، مانند بازخورد منفی، انتقادی یا شکست (بیکر^۴، ۱۹۷۹). تلاش آنها برای بزرگ نمایی نیز ممکن است کور کننده باشد. بنابراین دانش‌آموزان خودشیفته بیشتر مستعد رفتارهایی هستند که در نهایت به خود و دیگر دانش‌آموزان آسیب می‌رسانند. از سوی دیگر، در زمینه‌های آموزشی، دانش‌آموزان طیف وسیعی از هیجانات را تجربه می‌کنند، که می‌تواند در پاسخ به محرک‌های مختلف رخ دهد. هیجانات نقش مهمی در بهزیستی روانشناختی دانش‌آموزان ایفا می‌کند، بنابراین بر همه جنبه‌های زندگی تحصیلی آنها تأثیر مستقیم می‌گذارد (مولر و همکاران^۵، ۲۰۲۰؛ فان و لو^۶، ۲۰۱۹). هیجان‌های پیشرفت، هیجان‌هایی هستند که به طور مستقیم با فعالیت‌های پیشرفت یا نتایج پیشرفت در ارتباط است. به طور خاص، احساسات مثبت (به عنوان مثال لذت و

^۱ & Aalsma Lapsley.

Erkutlu.

^۲ & Morf Rhodewalt.

Baker.

^۵ Moeller & et al.

^۶ Fan & Lu.

علاقه) با توجه دانش آموزان، تمرکز، مشارکت و پشتکار آن‌ها در فعالیت‌های یادگیری مرتبط است که با پیشرفت‌های تحصیلی ارتباط مثبت دارد (مولر و همکاران، ۲۰۲۰؛ شیفله^۱، ۱۹۹۶). از سوی دیگر، هیجانات منفی (به عنوان مثال کسالت، فرسودگی تحصیلی و اضطراب) منابع شناختی را کاهش می‌دهد و بر عملکرد مدرسه و پیشرفت تحصیلی تأثیر منفی می‌گذارد (مولر و همکاران، ۲۰۲۰؛ آلوی و همکاران^۲، ۲۰۱۹). بررسی پیشینه و مبانی نظری حاکی از ارتباط بین متغیرهای پژوهش دارد. جاسیمن و همکاران^۳ (۲۰۲۲) به بررسی فرهنگ مدرسه و سلامت روان دانش آموزان: یک مطالعه کیفی در مدارس متوسطه انگلستان پرداختند. شواهد محکمی از وابستگی متقابل چهار بعد در شکل دادن به فرهنگ یک مدرسه وجود داشت. کارکنان مدرسه که به دنبال شکل‌دهی و بهبود فرهنگ مدرسه به عنوان وسیله‌ای برای ارتقای سلامت روان دانش آموزان هستند، اگر این وابستگی متقابل به رسمیت شناخته شود و پیشرفت‌ها در هر چهار بعد مورد توجه قرار گیرد، ممکن است نتایج بهتری داشته باشند. دی سانتو و همکاران (۲۰۲۱) به بررسی نقش واسطه‌ای خودشیفتگی در تأثیرات حالت تنظیمی بر مثبت گرایی در یک دانشگاه دولتی بزرگ ایتالیا پرداختند. نتایج این پژوهش نشان داد خودشیفتگی (یعنی سازگاران یا ناسازگاران) رابطه بین حالت تنظیمی و مثبت بودن را واسطه می‌کند. نتایج کلی این پژوهش نشان داد خودشیفتگی انطباقی یا سازگاران، مثبت گرایی را ارتقاء می‌دهد. آل حسن و چنا^۴ (۲۰۲۱) در پژوهشی بیان داشتند که بین بهزیستی ذهنی دانشجویان و رفتار خودشیفته همبستگی مثبت وجود دارد. دانشجویان با رفاه ذهنی بالا بیشتر خودشیفتگی دارند و دانشجویان با رفاه ذهنی پایین کمتر احتمال دارد خودشیفته شوند. جوشن لو^۵ (۲۰۲۱) هم در بخشی از یک مطالعه نشان داد خودشیفتگی با بهزیستی رابطه مثبت و معناداری دارد.

^۱ Schiefele.

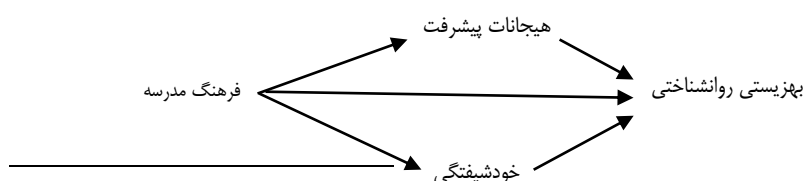
^۲. Alevy & et al

^۳. Jessiman & et al

^۴. ul Hasan, & Channa

^۵. Joshanloo

کاستلانوس- سایمونز و همکاران^۱ (۲۰۲۰) در پژوهشی بیان داشت که نشان داد که سرمایه فرهنگی با مقیاس های بهزیستی زیر تفاوت معنی داری نشان می دهد: کلی، خودپذیری، روابط مثبت و هدف در زندگی. همچنین تعامل بین جنسیت و سرمایه فرهنگی تنها بر روابط مثبت و کنترل محیطی به نفع مردان بر زنان تأثیر معناداری داشت، در حالی که تأثیر متقابل سرمایه فرهنگی و جو مدرسه تنها بر بعد هدف در زندگی تأثیر معناداری داشت. یافته های پژوهش ها حاکی از آن است که فرهنگ مدرسه با بهزیستی روانشناختی رابطه دارد. هیجانات پیشرفت و خودشیفتگی با بهزیستی روانشناختی رابطه دارد. با آگاهی از این موضوع ملاحظه می شود تحقیقاتی که تأثیر فرهنگ مدرسه بر بهزیستی روانشناختی با نقش میانجی هیجانات پیشرفت و خودشیفتگی به ویژه در مقطع ابتدایی انجام شده باشد وجود ندارد. درحالی که یافته های پژوهشی اهمیت و تأثیر این عوامل مهم را نشان داد. بنابراین، بررسی این مسأله به عنوان هدف پژوهش، مهم و ضروری به نظر می رسد که فرهنگ مدرسه بر بهزیستی روانشناختی با نقش میانجی هیجانات پیشرفت تحصیلی تأثیر گذار است و فرهنگ مدرسه بر بهزیستی روانشناختی با نقش میانجی خودشیفتگی تأثیر گذار است. یافته های پژوهش ها حاکی از آن است که فرهنگ مدرسه با بهزیستی روانشناختی رابطه دارد. هیجانات پیشرفت و خودشیفتگی با بهزیستی روانشناختی رابطه دارد. بنابراین، مسأله اصلی پژوهش این است که آیا فرهنگ مدرسه بر بهزیستی روانشناختی با نقش میانجی هیجانات پیشرفت تحصیلی و خودشیفتگی تأثیر گذار است؟

^۱. Castellanos-Simons & et al

شکل ۱. مدل تئوریک ارائه شده

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر، توصیفی از نوع همبستگی (مدل معادلات ساختاری) بوده است.

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری

جامعه آماری این پژوهش، شامل کلیه دانش‌آموزان ابتدایی شهر اهواز که در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ در مدارس این شهر مشغول به تحصیل بودند. بر اساس گزارش معاونت اداره آموزش و پرورش شهر اهواز، در سال جاری تعداد کل دانش‌آموزان ابتدایی مشغول به تحصیل در مدارس دولتی ۳۸۳۰۰ نفر بوده‌اند. نمونه پژوهش حاضر، بر اساس جدول کرجسی و مورگان (۱۹۷۰) شامل ۳۹۲ نفر از دانش‌آموزان ابتدایی ناحیه ۴ شهرستان اهواز و به‌طور طبقه‌ای تصادفی بر حسب ناحیه انتخاب گردید. ابزارهای مورد استفاده جهت گردآوری داده‌ها عبارت بودند از:

پرسشنامه بهزیستی روان‌شناختی: به منظور سنجش بهزیستی روان‌شناختی از پرسشنامه ۱۸ گویه‌ای که توسط ریف (۱۹۸۹) ساخته شده استفاده شده است. این پرسشنامه در ۶ زیر مقیاس پذیرش خود (گویه‌های ۲، ۸ و ۱۰)، روابط مثبت با دیگران (گویه‌های ۳، ۱۱ و ۱۳)، خودمختاری (گویه‌های ۹، ۱۲ و ۱۸) تسلط بر محیط (گویه‌های ۱، ۴ و ۶)، زندگی هدفمند (گویه‌های ۵، ۱۴ و ۱۶) و رشد فردی (گویه‌های ۷، ۱۵ و ۱۷) می‌باشد که برای هر مؤلفه ۳ سوال در نظر گرفته شده و دارای یک نمره کل می‌باشد. نمره گذاری این پرسشنامه بر اساس امتیازی است که از پاسخ به سوالات پرسشنامه بدست می‌آید. در این راستا پاسخ دهنده به سوالات، نمره‌ای از یک تا ۵ می‌دهد. نمره بدست آمده بین ۱۸ تا ۱۰۸ می‌باشد، نمره کمتر از ۳۶ به معنی بهزیستی روانشناسی پایین است،

نمره بین ۳۷ تا ۷۲ به معنی بهزیستی روانشناسی متوسط است و نمره بیشتر از ۷۳ به معنی بهزیستی روانشناسی بالا است. بیانی و همکاران (۱۳۸۷) پایایی این پرسشنامه را با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۲ و خرده مقیاس‌های پذیرش خود (۰/۷۱)، روابط مثبت با دیگران (۰/۷۷)، خودمختاری (۰/۷۸)، تسلط بر محیط (۰/۷۷)، زندگی هدفمند (۰/۷۰) و رشد فردی (۰/۷۸) گزارش شد. این مقیاس بر اساس طیف لیکرت شش درجه‌ای از ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۶ (کاملاً موافقم) می‌باشد. البته این شیوه نمره گذاری در مورد سوالات شماره ۱، ۳، ۴، ۵، ۹، ۱۰، ۱۳، ۱۷ معکوس شده است.

پرسشنامه فرهنگ مدرسه: این پرسشنامه توسط الساندر و ساد (۱۹۹۸) طراحی و ساخته شد. از ۲۵ گویه تشکیل شده است و بر اساس طیف پنج گزینه ای لیکرت (کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم) به سنجش فرهنگ مدرسه می‌پردازد. پرسشنامه در ۳ مؤلفه روابط دانش آموزان (گویه‌های ۱ تا ۴)، روابط دانش آموزان و معلمان (گویه‌های ۵ تا ۱۰) و فرصت‌های آموزشی (گویه‌های ۱۱ تا ۲۵) می‌باشد. حد پایین نمره ۱۸، حد متوسط ۴۵ و حد بالا ۹۰ می‌باشد. بدین معنا که نمره بین ۱۸ تا ۳۰، میزان مناسب بودن فرهنگ مدرسه در حد پایینی می‌باشد. نمره بین ۳۰ تا ۶۰، میزان مناسب بودن فرهنگ مدرسه در حد متوسطی می‌باشد و نمره بالاتر از ۹۰، میزان مناسب بودن فرهنگ مدرسه در حد بالایی می‌باشد. الساندر و ساد (۱۹۹۸) ضرایب پایایی پرسشنامه را برای روابط دانش آموزان با ۰/۷۹، روابط دانش آموزان و معلمان با ۰/۷۸ و فرصت‌های آموزشی ۰/۸۹ و برای کل مقیاس ۰/۸۹ گزارش کردند. در ایران ویژگی‌های روانسنجی این پرسشنامه توسط قلاوندی و همکاران (۱۳۹۱) مورد بررسی قرار گرفت که ضرایب آلفای کرونباخ این پرسشنامه برابر با ۰/۹۷۵ بدست آمد و ضرایب آلفای کرونباخ برای روابط دانش آموزان با ۰/۷۸، روابط دانش آموزان و معلمان با ۰/۸۳ و فرصت‌های آموزشی ۰/۸۶ بدست آمده است.

پرسشنامه هیجان پیشرفت: این پرسشنامه توسط پکران و همکاران (۲۰۰۵) طراحی شده است که دارای ۴۳ گویه و دو مؤلفه شامل هیجان‌های مثبت (دارای سه خرده مقیاس لذت (گویه‌های ۲۶-۱۸-۱۴-۹-۱)، امیدواری (گویه ۳۹) و غرور (گویه‌های ۳۷-۳۰-۲۳-۱۷-۷)) و هیجان‌های منفی (دارای پنج خرده مقیاس خشم (گویه‌های ۳۶-۳۱-۲۱-۱۶)، اضطراب (گویه‌های ۴۲-۳۳-۲۷-۱۲-۲)، شرم (گویه‌های ۱۱-۴-۱۵-۴۱-۳۵-۲۹-۲۴-۲۰)، ناامیدی (گویه‌های ۳۲-۲۵-۸-۵) و خستگی (گویه‌های ۱۹-۴۳-۴۰-۳۸-۳۴-۲۸-۲۲-۱۳-۱۰-۶-۳) تشکیل شده است. نمره بین ۴۳ تا ۷۱، میزان هیجان‌های تحصیلی در حد پایین را نشان می‌دهد، نمره بین ۷۱ تا ۱۴۳: میزان هیجان‌های تحصیلی در حد متوسط و نمره بالاتر از ۱۴۳، میزان هیجان‌های تحصیلی در حد بالا را نشان می‌دهد. پکران و همکاران (۲۰۰۵) ضریب همسانی درونی زیر مقیاس‌ها را براساس ضریب آلفای کرونباخ لذت (۰/۶۰)، امیدواری (۰/۶۱)، آسودگی (۰/۷۰)، خشم (۰/۵۹)، اضطراب (۰/۵۰)، شرم (۰/۷۴)، ناامیدی (۰/۶۰) و خستگی (۰/۷۰) به دست آمد. در مطالعه عبدالله پور و همکاران (۱۳۹۳) با هدف تحلیل مشخصه‌های روان‌سنجی نسخه جامع پرسشنامه هیجان‌ات پیشرفت در بین گروهی از دانشجویان دختر و پسر ایرانی انجام داد. نتایج تحلیل عاملی تأییدی همسو با مطالعه پکران و همکاران (۲۰۱۱) با تأکید بر ساختار عاملی مرتبه بالاتر نسخه فارسی پرسشنامه هیجان‌ات پیشرفت شامل ۲۴ مقیاس برای اندازه‌گیری لذت، امید، غرور، تسکین، خشم، اضطراب، شرم، ناامیدی و خستگی در موقعیت‌های تحصیلی مختلف کلاس درس، یادگیری و امتحان به طور تجربی از روایی درونی AEQ حمایت کرد. علاوه بر این، ضرایب همسانی درونی مقیاس‌های چندگانه در موقعیت‌های تحصیلی مختلف بین ۰/۷۴ تا ۰/۸۷ بدست آمد.

پرسشنامه خودشیفتگی: پرسشنامه (NPI^۱-16) نسخه کوتاه شده پرسشنامه ۴۰ گویه شخصیت خودشیفته می‌باشد که به منظور سنجش ویژگی‌های مرتبط با شخصیت خودشیفته که توسط آمر

^۱. narcissistic personality inventory

و همکاران (۲۰۰۷) ساخته شده است. این پرسشنامه فاقد زیر مقیاس بوده و خودشیفتگی را بر اساس رویکرد تک بعدی ارزیابی می‌کند. ضرایب پایایی بازآزمایی گزارش شده توسط سازندگان اصلی آزمون ۰/۸۵ در طول ۵ هفته می‌باشد. روایی همگرا از طریق محاسبه‌ی ضریب همبستگی بین نمرات NPI-16 و نمرات حاصل از شاخصه‌ای برون گرایی و گشودگی نسبت به تجارب جدید مقیاس ۵ عامل بزرگ شخصیت (BFI) انجام گرفته است. ضرایب پایایی همسانی درونی و بازآزمایی در مطالعه‌ی راسکین و تری به ترتیب ۰/۸۳ و ۰/۸۲ در مطالعه‌ی روزاریو و وایت ۰/۸۰ و در مطالعه‌ی آمز و همکاران ۰/۸۱ به دست آمده است. محمدزاده (۱۳۸۸) پرسشنامه شخصیت خودشیفته را در یک مطالعه زمینه یابی مقطعی، ۳۴۲ دانشجو در سال ۱۳۸۷ مورد آزمون قرار داد. ضریب همبستگی بین نمرات پرسشنامه شخصیت خودشیفته NPI-16 و مقیاس خودشیفتگی MCMI-II برابر ۰/۷۷ و معنی دار بود. ضریب پایایی بازآزمایی، ضریب همبستگی در تعیین پایایی تنصیفی و ضریب آلفای کرونباخ در سنجش همسانی درونی به ترتیب ۰/۸۴، ۰/۷۴ و ۰/۷۹ محاسبه شده است.

روایی پرسشنامه‌های پژوهش حاضر از نوع محتوایی است که توسط استاد راهنما و و اساتید متخصص رشته مدیریت آموزشی در دانشگاه‌های اهواز مورد تأیید واقع گردید. برای برآورد ضریب پایایی پرسشنامه‌های مورد استفاده در پژوهش حاضر، ابتدا ۳۰ نسخه از آن در اختیار آزمودنی‌ها قرار گرفت که نتایج آن بر حسب آلفای کرونباخ برای پرسشنامه فرهنگ مدرسه برابر با ۰/۷۶۹، بهزیستی روانشناختی برابر با ۰/۸۱۱، خودشیفتگی برابر با ۰/۷۱۲ و پرسشنامه هیجانات پیشرفت ۰/۸۷ بدست آمد که این مقادیر ضریب اعتماد، نشان دهنده پایایی نسبتاً خوب این پرسشنامه‌ها می‌باشد. همچنین در این پژوهش جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها ضریب همبستگی و مدل‌های معادلات ساختاری استفاده شده است. نرم افزارهای مورد استفاده جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها، از نرم افزار spss23 و Lisrel8.8 استفاده شد.

یافته‌ها

قبل از پرداختن به آزمون الگوی ساختاری یا فرضیه‌های پژوهش بررسی نرمال بودن تک متغیری و چند متغیری داده‌ها ضروری است. جداول زیر اطلاعات کلی شاخص‌های آماری متغیرهای پژوهش که شامل شاخص‌های گرایش مرکزی، شاخص‌های گرایش پراکندگی مناسب و نرمال بودن توزیع داده‌ها را نشان می‌دهد.

جدول ۱. آمار توصیفی مرتبط با متغیر فرهنگ مدرسه

متغیر	شاخص‌های گرایش مرکزی				شاخص‌های گرایش پراکندگی	
	میان	میانگین	اریبی	کشیدگی	واریانس	انحراف معیار
رهبری همیارانه	۴/۳۶	۴/۲۸	-۰/۴۶۶	-۰/۲۱۶	۰/۲۳۷	۰/۴۸۷
حمایت	۴/۱۶	۴/۰۹	-۰/۲۲۳	-۰/۵۸۰	۰/۳۱۵	۰/۵۶۱
اشتراک یادگیری	۴/۲۰	۴/۱۷	-۰/۱۳۸	۰/۰۸۹	۰/۲۳۳	۰/۴۸۲
توسعه حرفه‌ای	۴/۲۰	۴/۱۴	-۰/۱۸۴	۰/۷۰۷	۰/۱۸۱	۰/۴۲۵
مشارکت معلمان	۳/۷۵	۳/۶۰	۰/۳۵۷	-۰/۶۹۵	۰/۶۷۹	۰/۸۲۳
وحدت هدف	۴	۳/۷۱	۰/۲۶۴	-۰/۸۰۸	۰/۵۰۹	۰/۷۱۳
نمره کل	۳/۹۷	۴/۰۷	۰/۰۹۷	۰/۷۴۵	۰/۱۴۰	۰/۳۷۳

جدول ۲. آمار توصیفی مرتبط با متغیر بهزیستی روانشناختی

متغیر	شاخص‌های گرایش مرکزی				شاخص‌های گرایش پراکندگی	
	میان	میانگین	اریبی	کشیدگی	واریانس	انحراف معیار
پذیرش خود	۴	۳/۹۲	-۰/۱۸۶	-۰/۴۲۵	۰/۳۷۴	۰/۶۱۱
روابط با دیگران	۴/۳۳	۴/۱۹	-۰/۷۰۳	۰/۷۴۰	۰/۳۹۷	۰/۶۳۰
خودمختاری	۴/۳۳	۴/۲۷	-۰/۳۲۵	۰/۱۴۳	۰/۲۳۶	۰/۴۸۵
تسلط بر محیط	۴/۳۳	۴/۲۹	۰/۳۲۹	۰/۳۵۱	۰/۲۲۵	۰/۴۷۴

زندگی هدفمند	۴/۳۱	۴/۳۴	۰/۶۹۲	۰/۴۶۷	۰/۲۴۲	۰/۴۹۲
رشد فردی	۴/۳۳	۴/۲۸	-۰/۲۹۲	-۰/۴۷۱	۰/۲۷۸	۰/۵۲۷
نمره کل	۴/۲۲	۴/۲۲	۰/۳۱۰	۰/۲۷۰	۰/۱۷۷	۰/۴۲۰

جدول ۳. آمار توصیفی مرتبط با متغیر خودشیفتگی

متغیر	شاخص‌های گرایش مرکزی		شاخص‌های گرایش پراکندگی		
	میان	میانگین	اریبی	کشیدگی	واریانس
نمره کل	۳/۵۰	۳/۳۸	-۰/۳۶۱	-۰/۵۵۱	۰/۴۹۷

جدول ۴. آمار توصیفی مرتبط با متغیر هیجانات پیشرفت تحصیلی

متغیر	شاخص‌های گرایش مرکزی		شاخص‌های گرایش پراکندگی		
	میان	میانگین	اریبی	کشیدگی	واریانس
هیجان کلاسی	۴	۳/۸۰	۰/۵۷۰	-۰/۹۱۳	۰/۳۸۶
هیجان یادگیری	۳/۶	۳/۵۲	۰/۷۱	۰/۱۸۴	۰/۳۵۰
هیجان امتحان	۳/۸۳	۳/۷۹	۰/۰۱	۰/۸۱۰	۰/۳۱۲
لذت	۳/۶۶	۳/۵۹	-۰/۳۷۷	-۰/۲۶۵	۰/۲۹۳
غرور	۳/۵۰	۳/۴۰	-۰/۵۴۳	۰/۸۳۶	۰/۷۷۵
اضطراب	۴	۳/۹۰	-۰/۰۴۹	-۰/۶۶۷	۰/۴۳۳
شرم	۳/۸۱	۳/۸۲	-۰/۴۱۵	۰/۳۱۹	۰/۳۵۵
خشم	۴	۳/۹۳	۰/۷۰۵	-۰/۰۷۹	۰/۳۰۰
ناامیدی	۳/۶۳	۳/۶۷	-۰/۰۶۷	۰/۳۶۴	۰/۲۵۱
خستگی	۳/۶۹	۳/۵۹	-۰/۵۵۸	-۰/۰۷۸	۰/۲۷۳
نمره کل	۳/۷۷	۳/۷۰	-۰/۶۰۹	-۰/۰۴۰	۰/۳۴۳

برای بررسی نرمالیتی، کلاین (۲۰۱۱) پیشنهاد می‌کند که قدر مطلق چولگی و کشیدگی متغیرها به ترتیب نباید از اعداد ۳ و ۱۰ بیشتر باشد. با توجه به جداول ۱، ۲، ۳ و ۴ قدر مطلق چولگی و کشیدگی تمام متغیرها کمتر از یک می‌باشد. بنابراین این پیش فرض مدل‌یابی علی یعنی نرمال بودن متغیرها برقرار است.

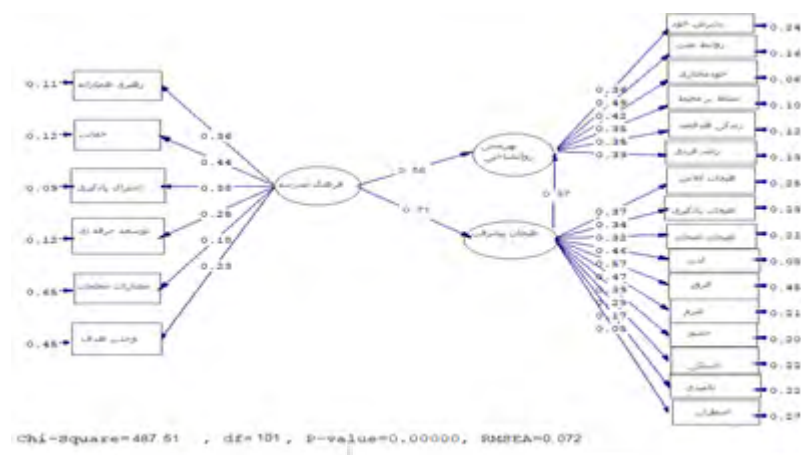
جدول ۵. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

شماره	متغیر	فرهنگ مدرسه	بهزیستی روانشناختی	خودشیفتگی	هیجانات پیشرفت
۱	فرهنگ مدرسه	۱			
۲	بهزیستی روانشناختی	***۰/۷۸۳	۱		
۳	خودشیفتگی	***۰/۳۰۵	***۰/۳۴۳	۱	
۴	هیجانات پیشرفت	***۰/۳۳۶	***۰/۳۹۲	***۰/۷۲۲	۱

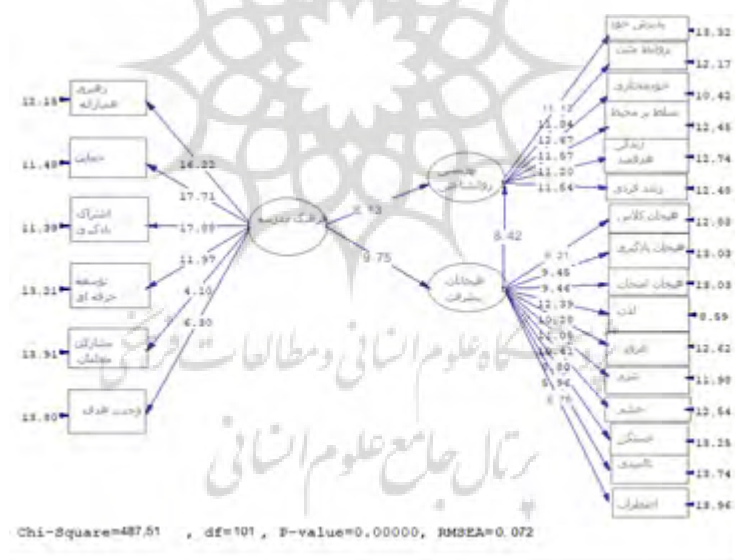
**p ≤ ۰/۰۱

با توجه به جدول ۵، رابطه بین فرهنگ مدرسه و بهزیستی روانشناختی (۰/۷۸۳)، فرهنگ مدرسه و خودشیفتگی (۰/۳۰۵)، فرهنگ مدرسه و هیجانات پیشرفت تحصیلی (۰/۳۳۶)، خودشیفتگی و بهزیستی روانشناختی (۰/۳۴۳)، هیجانات پیشرفت تحصیلی و بهزیستی روانشناختی (۰/۳۹۲) و خودشیفتگی و هیجانات پیشرفت تحصیلی (۰/۷۲۲) در سطح ۰/۰۱ مثبت و معنی‌دار می‌باشد. فرضیه ۱: فرهنگ مدرسه بر بهزیستی روانشناختی با نقش میانجی هیجانات پیشرفت تحصیلی تأثیر گذار است.

آزمون الگوی نظری پژوهش و برازش آن با داده‌های گردآوری شده، با روش بیشینه احتمال و با استفاده از نرم افزار لیزرل نسخه ۸.۸ انجام شده است.

شکل ۲. مقادیر ضرایب استاندارد شده حاصل از الگویابی معادلات ساختاری

شکل ۳. مقادیر معناداری t حاصل از الگویابی معادلات ساختاری

شکل ۲، ضریب استاندارد بین فرهنگ مدرسه و بهزیستی روانشناختی ۰/۵۸، فرهنگ مدرسه و هیجانات پیشرفت تحصیلی ۰/۷۱، همچنین بهزیستی روانشناختی و هیجانات پیشرفت تحصیلی

۰/۳۷ را نشان می‌دهد. و در شکل ۳، اعداد معناداری (t) بین فرهنگ مدرسه و بهزیستی روانشناختی ۸/۱۳، فرهنگ مدرسه و هیجانات پیشرفت تحصیلی ۹/۷۵، همچنین هیجانات پیشرفت تحصیلی و بهزیستی روانشناختی ۸/۴۲ را نشان می‌دهد که چون این مقدار بزرگتر از ۱/۹۶ است؛ بنابراین تأثیر فرهنگ مدرسه و بهزیستی روانشناختی؛ فرهنگ مدرسه و هیجانات پیشرفت تحصیلی، و بهزیستی روانشناختی و هیجانات پیشرفت تحصیلی معنادار است.

در جدول شماره ۶ شاخص‌های برازش مدل در الگویابی معادلات ساختاری ارائه شده است. همانطور که ملاحظه می‌شود مدل پژوهش از برازش مناسبی برخوردار است و سطح پذیرش شاخص‌ها برآورده شده است.

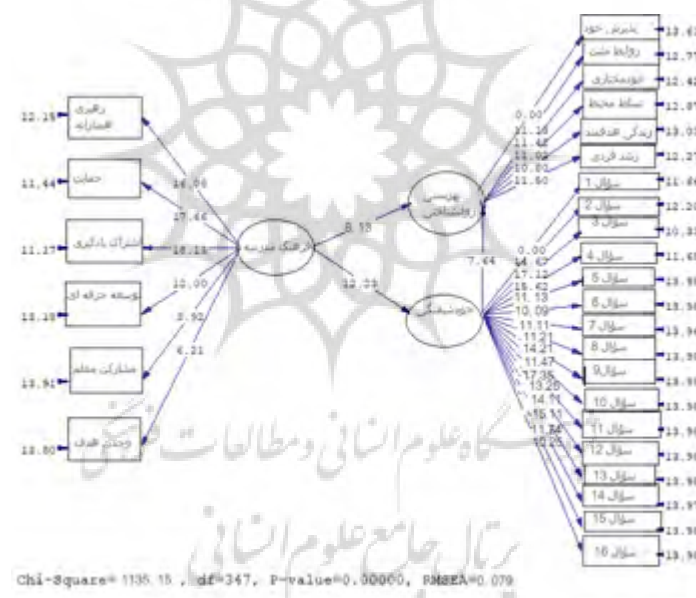
جدول ۶. شاخص‌های برازش برای مدل معادلات ساختاری

شاخص	کای دو / درجه آزادی	RMSEA	GFI	AGFI	CFI	NFI	IFI
مقدار محاسبه شده	۴/۸۲	۰/۰۷۲	۰/۹۵	۰/۹۱	۰/۹۱	۰/۹۳	۰/۹۱
سطح قابل قبول	< ۵	< ۰/۰۸	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰
نتیجه	مناسب	مناسب	مناسب	مناسب	مناسب	مناسب	مناسب

با توجه به مقادیر شاخص‌ها در جدول ۶. شاخص χ^2/df هر چه از مقدار ۵ کوچکتر باشد دارای برازش بهتری است. مقدار به دست آمده ۴/۸۲ که مقداری کوچکتر از ۵ باشد. بنابراین قابل قبول است. شاخص **RMSEA**: با توجه به اینکه مقدار به دست آمده ۰/۰۷۲ می‌باشد از برازش قابل قبولی برخوردار است. شاخص **GFI**: با توجه به اینکه مقدار به دست آمده برابر با ۰/۹۵ است بنابراین قابل قبول و مناسب است. شاخص **IFI** یا شاخص برازندگی فزاینده: با توجه به اینکه مقدار به دست آمده برابر با ۰/۹۱ است، که چون بیشتر از ۰/۹ می‌باشد. قابل قبول و مناسب است.

شاخص **CFI** یا شاخص برازش تطبیقی: یا توجه به اینکه مقدار به دست آمده برابر با ۰/۹۱ است که بزرگتر از ۰/۹ می باشد. بنابراین قابل قبول و مناسب است. شاخص **NFI**: با توجه به اینکه مقدار به دست آمده برابر با ۰/۹۳ می باشد. بنابراین قابل قبول و مناسب است. شاخص **AGFI**: با توجه به اینکه مقدار به دست آمده برابر با ۰/۹۱ و بزرگتر از ۰/۹ می باشد. قابل قبول و مناسب است.

فرضیه ۲: فرهنگ مدرسه بر بهزیستی روانشناختی با نقش میانجی خوشیفتگی تأثیر گذار است. آزمون الگوی نظری پژوهش و برازش آن با داده‌های گردآوری شده، با روش بیشینه احتمال و با استفاده از نرم افزار لیزرل انجام شده است.

شکل ۴. مقادیر معناداری χ^2 حاصل از الگویابی معادلات ساختاری

شکل ۵. مقادیر ضرایب استاندارد شده حاصل از الگویابی معادلات ساختاری

شکل ۴، اعداد معناداری (t) بین فرهنگ مدرسه و بهزیستی روانشناختی ۸/۱۳، فرهنگ مدرسه و خودشیفتگی ۱۲/۲۳، همچنین خودشیفتگی و بهزیستی روانشناختی ۷/۶۴ را نشان می‌دهد که چون این مقدار بزرگتر از ۱/۹۶ است؛ بنابراین تأثیر فرهنگ مدرسه و بهزیستی روانشناختی، فرهنگ مدرسه و خودشیفتگی، و بهزیستی روانشناختی و خودشیفتگی معنادار است و شکل ۵، ضریب استاندارد بین فرهنگ مدرسه و بهزیستی روانشناختی ۰/۵۸، فرهنگ مدرسه و خودشیفتگی ۰/۶۹، همچنین بهزیستی روانشناختی و خودشیفتگی ۰/۴۰ را نشان می‌دهد.

در جدول شماره ۷ شاخص‌های برازش مدل در الگویابی معادلات ساختاری ارائه شده است. همانطور که ملاحظه می‌شود مدل پژوهش از برازش مناسبی برخوردار است و سطح پذیرش شاخص‌ها برآورده شده است.

جدول ۷. شاخص‌های برازش برای مدل معادلات ساختاری

شاخص	کای دو / درجه آزادی	RMSEA	GFI	AGFI	CFI	NFI	IFI
مقدار محاسبه شده	۳/۲۷	۰/۰۷۹	۰/۹۷	۰/۹۴	۰/۹۲	۰/۹۱	۰/۹۱
سطح قابل قبول	< ۵	< ۰/۰۸	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰
نتیجه	مناسب	مناسب	مناسب	مناسب	مناسب	مناسب	مناسب

با توجه به مقادیر شاخص‌ها در جدول ۷ شاخص χ^2/df هر چه از مقدار ۵ کوچکتر باشد دارای برازش بهتری است. مقدار به دست آمده ۳/۲۷ که مقداری کوچکتر از ۵ باشد. بنابراین قابل قبول است. شاخص RMSEA: با توجه به اینکه مقدار به دست آمده ۰/۰۷۹ می‌باشد از برازش قابل قبولی برخوردار است. شاخص GFI: با توجه به اینکه مقدار به دست آمده برابر با ۰/۹۷ است بنابراین قابل قبول و مناسب است. شاخص IFI یا شاخص برازندگی فزاینده: با توجه به اینکه مقدار به دست آمده برابر با ۰/۹۴ است، که چون بیشتر از ۰/۹ می‌باشد. قابل قبول و مناسب است. شاخص CFI یا شاخص برازش تطبیقی: یا توجه به اینکه مقدار به دست آمده برابر با ۰/۹۲ است که بزرگتر از ۰/۹ می‌باشد. بنابراین قابل قبول و مناسب است. شاخص NFI: با توجه به اینکه مقدار به دست آمده برابر با ۰/۹۱ می‌باشد. بنابراین قابل قبول و مناسب است. شاخص AGFI: با توجه به اینکه مقدار به دست آمده برابر با ۰/۹۱ و بزرگتر از ۰/۹ می‌باشد. قابل قبول و مناسب است.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف مدلیابی ساختاری تأثیر فرهنگ مدرسه بر بهزیستی روانشناختی با نقش میانجی هیجانات پیشرفت و خودشیفتگی دانش آموزان ابتدایی شهرستان اهواز انجام گرفت. با توجه به یافته پژوهش حاصل از فرضیه اول فرهنگ مدرسه بر بهزیستی روانشناختی با نقش میانجی

هیجان‌ات پیشرفت دانش‌آموزان تأثیر دارد. نتایج به‌دست آمده از این یافته با پژوهش عشورنژاد و صفاپور (۱۳۹۸) که بیان کردند هیجان‌های تحصیلی بر بهزیستی روانشناختی و نیز نقش واسطه‌ای هیجان‌های تحصیلی در رابطه بین دانش فراشناخت و بهزیستی روانشناختی تأثیر مستقیمی دارد، نتایج پژوهش شیخ‌الاسلامی و قنبری‌طلب (۱۳۹۷)، نیز نشان داد فرهنگ مدرسه قادر به پیش‌بینی بهزیستی روان‌شناختی است، نتایج پژوهش همچنین با پژوهش جاسیمین و همکاران (۲۰۲۲) که بیان داشتند فرهنگ مدرسه بر سلامت روان دانش‌آموزان اثرگذار است، لومباردی و همکاران (۲۰۱۹) نشان دادند که جو مدرسه بر بهزیستی روانشناختی و مشارکت دانش‌آموزان اثر مثبت دارد، وانگ و همکاران (۲۰۱۷) بیان کردند که هیجان‌ات منفی تحصیلی قادر به پیش‌بینی بهزیستی روان‌شناختی است همسو می‌باشد. شواهد همچنین نشان داده‌اند که محیط‌های آموزشی حاوی عوامل خطر و محافظت‌کننده‌ای برای آن هستند. در تبیین این یافته باید گفت، تأثیرات فرهنگی و اجتماعی بر بهزیستی روان‌شناختی دانش‌آموزان را نمی‌توان نادیده گرفت. تأثیر فرهنگ بر بهزیستی را می‌توان از طریق نقش آن در خوش‌بینی و مثبت‌اندیشی توجیه کرد. هر جا که فرهنگ ناکارآمد بود و حمایت اجتماعی لازم از افراد یا گروهی از افراد جامعه آن‌طور که باید محقق نمی‌شد، افراد غمگین، منزوی و افسرده از آن بیرون می‌آمدند که به جای مواجهه با چالش‌های زندگی از روزمرگی رنج می‌بردند و منزوی می‌شدند. همین امر در مقیاس کوچکتر فرهنگ مدرسه صادق است. مفهوم فرهنگ مدرسه چارچوب وسیعی است که توسط آن روابط پیچیده درون مدرسه بهتر درک می‌شود. درک مسائل و مشکلات آسان‌تر می‌شود. محیط‌های آموزشی غنی‌تر و تمرین‌های زندگی جدی‌تر می‌شوند. در واقع مدرسه خانه دوم دانش‌آموزان است و تأثیرات آن بر ابعاد روانی دانش‌آموزان غیرقابل انکار است. الگوی روابط، رفتارها، مناسک و ارزش‌های مدرسه بدون شک بر ابعاد روانی نوجوانان تأثیر می‌گذارد. خط مشی مدرسه در مورد روش‌های تدریس، میزان استفاده معلمان از روش‌های مشارکتی و فعال و میزان دانش‌آموز محوری همگی تعیین‌کننده بهزیستی روانی دانش

آموزان است. نقش محیط در شکل گیری عواطف نوجوان را نمی توان نادیده گرفت. سهم فرهنگ مدرسه در هیجان پیشرفت دانش آموزان نیز قابل توجه است. فرهنگ مدرسه نیز متغیری قابل توصیه برای افزایش هیجان پیشرفت دانش آموزان یافت شد. این یافته به این معناست که وقتی سطح فرهنگ مدرسه ای بالا باشد، دانش آموزان آموزش خوبی را دریافت کرده اند و مطالب مفیدی را یاد می گیرند. در این مدارس با فرهنگ حرفه ای قوی، معلمان در هنجارهای پایدار تحصیلی و بهسازی سهم هستند، و تصور می شود که همه بچه ها می توانند یاد بگیرند. در این مدرسه ها فرهنگ همکاری برای حل مسئله، برنامه ریزی و تصمیم گیری برای دستیابی اطلاعات را تقویت می کند. فرهنگ مثبت مدرسه تلاش و بهره وری بیشتر را تشویق می کند، همکاری جمعی را بهبود می بخشد، از تلاش های موفق تغییر و بهبود حمایت می کند، باعث ایجاد تعهد و شناسایی دانش آموزان و معلمان با مدرسه می شود، و انرژی و انگیزه کارکنان و دانش آموزان را تقویت می کند. از سوی دیگر، در یک فرهنگ مدرسه مثبت و قوی عوامل بسیاری مانند صلاحیت حرفه ای معلمان، هدایت دانش آموزان، تعامل معلمان و حمایت از همدیگر، ارتباط با مدیر و دیگر کارکنان، تعامل با والدین و وجود والدین حمایت گر، دسترسی به منابع تدریس و یادگیری، تسهیلات فیزیکی و شناخت خود دانش آموزان و دیگر توانایی ها و زمینه اقتصادی- اجتماعی بر یادگیری دانش آموزان در مدارس تأثیر می گذارند (مورجانسون^۱ و همکاران، ۲۰۱۱). در نتیجه انتظار می رود چنین فرهنگی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تأثیرات مثبتی داشته باشد.

علاوه بر این، یافته ها نقش میانجی هیجان پیشرفت در تأثیر فرهنگ مدرسه بر بهزیستی روانشناختی را نشان داد. این پژوهش نشان می دهد فرهنگ مدرسه می تواند تأثیر منفی هیجان های پیشرفت را بر بهزیستی روانشناختی تضعیف کند. به عبارتی بهتر، هیجان پیشرفت از طرق فرهنگ

^۱. Moore Johnson et al

مدرسه، سازگاری دانش‌آموزان با مدرسه را تنظیم می‌کند. اوونیل^۱ و همکاران (۲۰۱۱)، به رابطه مثبت، متقابل و پویا بین احساسات مثبت و درگیری تحصیلی اشاره می‌کنند که با مدل شناختی اجتماعی کنترل ارزش هیجانات تحصیلی پکرون^۲ (۲۰۰۶) سازگار است. کنترل ارزش هیجانات مثبت نه تنها به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا احساس خوبی را تجربه کنند، بلکه افزایش مشارکت تحصیلی را پیش‌بینی می‌کنند و رویکردهای رفتاری را تسهیل می‌کنند که افراد را برای شرکت در فعالیت‌های خاص ترغیب می‌کند. عواطف مثبت به دانش‌آموزان این امکان را می‌دهد که خود را افرادی موفق در انجام وظایف تصور کنند و احساسات منفی مرتبط با شکست را رها کنند.

برای فرضیه دیگر پژوهش، نتایج حاصل از یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد فرهنگ مدرسه بر بهزیستی روانشناختی با نقش میانجی خودشیفتگی دانش‌آموزان تأثیر دارد که با نتایج تحقیقات قبلی همخوانی دارد. نتایج به دست آمده از این فرضیه با تحقیقات صفاری‌نیا و همکاران (۱۳۹۳)، دی‌سانتو و همکاران (۲۰۲۱)، جوشن‌لو (۲۰۲۱)، گولک دزاوالا^۳ (۲۰۱۹) و دیکسیت و همکاران (۲۰۱۵) همسو می‌باشد. صفاری‌نیا و همکاران (۱۳۹۳) با بررسی رابطه ابعاد شخصیت با حل مساله و بهزیستی روانشناختی: نقش خودشیفتگی نشان دادند که خودشیفتگی به عنوان یک سازه مهم روانشناختی قادر است تا ابعاد شخصیت، سبک‌های حل مساله و بهزیستی روانشناختی را در دانشجویان پیش‌بینی نماید. دی‌سانتو و همکاران (۲۰۲۱) با بررسی نقش واسطه‌ای خودشیفتگی در تأثیرات حالت تنظیمی بر مثبت‌گرایی نشان داد خودشیفتگی انطباقی یا سازگارانه، مثبت‌گرایی را ارتقا می‌دهد. آل‌حسن و چنا (۲۰۲۱) نیز با بررسی رابطه بین شخصیت، بهزیستی ذهنی و خودشیفتگی نشان داد بین بهزیستی ذهنی دانشجویان و رفتار خودشیفته همبستگی مثبت وجود دارد. جوشن‌لو (۲۰۲۱) نیز نشان داد خودشیفتگی با بهزیستی رابطه مثبت و معناداری دارد. علاوه بر این گولک دزاوالا (۲۰۱۹)

^۱. Ouwenel et al

^۲. Pekrun & Lantos

^۳. Golec de Zavala

با بررسی ارتباط خودشیفتگی جمعی و رضایت درون گروهی با نمایه‌های عاطفی مختلف و بهزیستی روان شناختی نشان داد خودشیفتگی با بهزیستی روان‌شناختی رابطه دارد.

در این میان نکته با اهمیت این است که بندورا (۲۰۱۳) بهزیستی انسان را با فرض موجبیت دوگانه‌اش تبیین می‌کند. به باور او تعیین کننده‌های شناختی، رفتاری و محیطی در خدمت بهزیستی انسان هستند. ارزش‌هایی که فرد برای خود دارد و با توجه به آن‌ها هدف زندگی را تعیین می‌کند، جنبه شناختی آن است. آن زمان که دانش‌آموز در مدرسه دست به انتخاب می‌زند، تصمیم می‌گیرد و اقدام می‌کند، جنبه رفتاری است و حمایت‌های معلمان و دیگر کادر مدرسه تعیین‌گرهای محیطی بهزیستی هستند. از نظر بندورا (۲۰۱۳) منظور از روان‌شناسی مثبت تنها کسب شادی نیست، بلکه رشد شخصی و تلاش‌ها جهت اصلاح شرایط زندگی است و این همان رابطه فرهنگ مدرسه با بهزیستی است (عشورنژاد و همکاران، ۱۳۹۷). با این رویکرد، بسیاری از وقت‌ها حتی عمل کوچکی که در ابتدا چندان با ارزش نبوده، به دلیل فراهم آوردن شرایط فرهنگ مدرسه برای دانش‌آموز به عنوان یکی موفقیت بزرگ همیشه در ذهن او می‌ماند. از دیدگاه نظریه شناختی-اجتماعی، بهزیستی از این نشأت می‌گیرد که یک فرد چگونه زندگی می‌کند، نه اینکه چقدر لحظه‌های شادی آور و خوبی دارد. [هورس منشاف^۱ و همکاران \(۲۰۰۸\)](#) در بررسی عوامل فردی و محیطی مربوط به بهزیستی دانش‌آموزان، نقش روابط بین فردی با دوستان، حمایت در مدرسه را به طور معنی‌داری با بهزیستی روان‌شناختی همبسته دید. فرهنگ مدرسه به عنوان عامل مهمی در رفتار خودشیفته در نظر گرفته می‌شود. به کرات مشاهده می‌شود دانش‌آموزان مدارس مختلف امکانات مدرسه خود را باهم مقایسه کرده و آن را وسیله نمایش برتری خود قرار می‌دهند.

^۱. Horstmanshof et al

در خصوص تأثیر خودشیفتگی بر بهزیستی روانشناختی باید گفت، خودشیفتگی به رشد روانشناختی مثبت کمک می‌کند (سدیکیدس^۱ و همکاران، ۲۰۰۴) یا ممکن است مانع رشد روانشناختی شود (کالوین^۲ و همکاران، ۱۹۹۵)، بسته به اینکه خودشیفتگی سازگار است یا ناسازگار. دینسر^۳ و همکاران (۲۰۱۲) معتقدند سطح بهینه بهزیستی در صورت بدست می‌آید که فرد دست به انتخاب بزند، استقلال داشته باشد؛ خلاقانه عمل کند و ستایش شود. بنابراین، هنگامی که کودک وارد مدرسه می‌شود، فضای محیطی را که به آن وارد می‌شود مطمئناً بر دیده او از مردم و نحوه تفکر، احساس و واکنشش در مورد آن تأثیر می‌گذارد. دانش‌آموزان با بهزیستی روانشناختی بالاتر، شخصیت شادتر و سرزنده تر، علایق گسترده، ارتباطات خوب، اغلب دوستان زیادی برخوردارند، کارها را مصمم‌تر و قاطع‌تر انجام می‌دهند. در اینجا نقش فرهنگ مدرسه پررنگ است. زیرا کودکان تحت تأثیر فرهنگ مدرسه قرار می‌گیرند و به نوبه خود بر آن تأثیر می‌گذارند. دانش‌آموزانی که فعالانه‌تر با محیط تعامل برقرار می‌کنند، بازخورد مثبت‌تری دریافت می‌کنند، که به طور مؤثر بهزیستی روانشناختی آن‌ها را بهبود می‌بخشد. آنان تمایل بیشتری برای نشان دادن و آشکار شدن خود دارند و رفتار خودشیفتگی بیشتر خواهد بود. وقتی افراد احساس خوشبختی می‌کنند، احتمال بیشتری دارد که برخی رفتارهای خودشیفته را برای انطباق با احساسات ذهنی خود انجام دهند. در مقابل، زمانی که افراد احساس ناراحتی می‌کنند، رفتار خودشیفتگی کاهش می‌یابد. در نهایت با توجه به یافته‌های حاصل پیشنهاد می‌گردد:

برای بهبود کیفیت فرهنگ مدرسه، مدیران مدارس باید فرصت‌های بیشتری را برای معلمان فراهم کنند تا از سمینارها، کنفرانس‌ها و همتایان بهره‌مند شوند تا دانش و تجربه حرفه‌ای خود را افزایش دهند. در راستای توانمندسازی روابط دانش‌آموزان با هم و همچنین روابط دانش‌آموزان و

^۱. Sedikides et al

^۲. Colvin et al

^۳. Dincer et al

معلمان پیشنهاد می‌شود تعداد فعالیت‌های فوق برنامه برای دانش آموزان در مدرسه افزایش یابد. علاوه بر این، باید به برنامه ریزی و انجام فعالیت‌های اجتماعی و سازماندهی اردوها اهمیت داد. برای پیشبرد فرصت‌های آموزشی پیشنهاد می‌شود، آزمایشگاه‌های مدرسه فعال‌تر استفاده شود و دانش‌آموزان باید در آنجا فرصت ابراز وجود، ایده‌پردازی داشته باشند.

در راستای بهبود بهزیستی روانشناختی دانش آموزان پیشنهاد می‌گردد، والدین از طریق کلاس-های آموزش خانواده نسبت به نقش مهم‌شان در تأمین بهزیستی روانشناختی دانش‌آموزان توجه شوند. نیاز به قدرتمند بودن، موفق بودن و نیاز به تحسین شدن در دانش‌آموزان از طریق تلاش و فعالیت شخصی به دانش‌آموزان آموزش داده شود. معلمان در کلاس درس در زمینه تقویت پذیرش خود، چگونگی داشتن روابط مثبت با دیگران، داشتن زندگی هدفمند کوشا باشند.

در خصوص تقویت هیجان مثبت پیشرفت، پیشنهاد می‌گردد مشاوران و معلمان در ابتدای سال تحصیلی از طریق آزمون‌های با موضوع سنجش هیجان تحصیلی نوع هیجان دانش‌آموزان را شناسایی نماید، اگر دانش‌آموزان دارای هیجان‌های منفی چون خشم، شرم، ناامیدی باشند در طول سال تحصیلی نمی‌توانند بازدهی و تمرکز لازم را داشته باشند و از کلاس درس بیزار خواهند بود لذا معلمان و مشاور در مدرسه با تقویت هیجانات مثبت مانند لذت، امید و غرور، مشارکت تحصیلی دانش‌آموزان را افزایش دهند.

پژوهش حاضر همانند اغلب پژوهش‌ها با محدودیت‌هایی همراه بوده است. این محدودیت‌ها شامل محدود بودن نمونه به دانش‌آموزان ابتدایی شهرستان اهواز و استفاده از پرسشنامه‌های خودگزارشی بوده است. بر این اساس برای افزایش تعمیم‌پذیری یافته‌ها پیشنهاد می‌گردد در مطالعات آینده این موضوع در میان دانش‌آموزان دیگر و مقاطع تحصیلی بالاتر و مناطق دیگر کشور مورد بررسی قرار گیرد. همچنین استفاده از روش‌های گردآوری اطلاعات مثل مصاحبه و روش‌های کیفی می‌تواند مشکلات مقیاس‌های خودگزارشی را کاهش دهد.

منابع

- شیخ الاسلامی، راضیه، و قنبری طلب، محمد. (۱۳۹۷). رابطه دانش فراشناخت و بهزیستی مدرسه: نقش واسطه‌ای هیجان‌های تحصیلی. *فصلنامه روان‌شناسی کاربردی*، ۱۲(۳)، ۳۷۵-۳۹۵.
20.1001.1.20084331.1397.12.3.4.2
- صفاری نیا، مجید، آقاییوسفی، علیرضا، و برادران، مجید. (۱۳۹۳). رابطه ابعاد شخصیت با حل مسأله و بهزیستی روانشناختی: نقش خودشیفتگی. *فرهنگ و مشاوره روان‌درمانی*، ۵(۱۷)، ۸۹-۱۰۲.
https://qccpc.atu.ac.ir/article_319.html?lang=fa
- عشورنژاد، فاطمه، و صفاپور، انیسه. (۱۳۹۸). بررسی روابط ساختاری دانش فراشناختی، هیجان‌های تحصیلی و بهزیستی روانشناختی دانش‌آموزان، چهارمین همایش ملی روان‌شناسی تربیتی شناختی، تهران،
<https://civilica.com/doc/1040582>
- عشورنژاد، فاطمه، کدیور، پروین، و حجازی، الهه. (۱۳۹۷). رابطه عاملیت، برنامه‌ریزی و فرهنگ مدرسه با بهزیستی روان‌شناختی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان عادی و تیزهوش: تحلیل چند سطحی. *فصلنامه پژوهش‌های نوین روانشناختی*، ۱۲(۴۷)، ۷۹-۱۰۶.
https://psychologyj.tabrizu.ac.ir/article_7007.html

References

- Alevy, J., Burger, C. A., Albrecht, N. E., Jiang, D., & Samuel, M. A. (2019). Progressive myoclonic epilepsy-associated gene Kctd7 regulates retinal neurovascular patterning and function. *Neurochemistry international*, 129, 104486. DOI: 10.1016/j.neuint.2019.104486.
- Baker, H. S. (1979). The conquering hero quits: Narcissistic factors in underachievement and failure. *American Journal of Psychotherapy*, 33(3), 418-427. <https://doi.org/10.1176/appi.psychotherapy.1979.33.3.418>.
- Cao, W. fang Z, Hou G, Han M, Xu X, Dong J, & et al. (2020). The psychological impact of the COVID-19 epidemic on college students in China. *psychiatry Res*, 287, 112934.
- Castellanos-Simons, D., Perez-Pacheco, K. M., & Hernandez-Padilla, E. (2020). Psychological Well-Being and Its Relations to School Trajectory and

Family Educational Capital in High Intellectual Ability Adolescents. *Sustainability*, 12(21), 9190. <https://doi.org/10.3390/su12219190>.

Ul Hasan, N., & Channa, M. A. The Relationship between Personality, Subjective Wellbeing and Narcissism among College Students. *Journal of Social Sciences and Humanities* 60 (1):129-141.

De Coninck, D., Matthijs, K., & Luyten, P. (2019). Subjective well-being among first-year university students: a two-wave prospective study in Flanders, Belgium. *Student Success*. 10, 33–45. <https://doi.org/10.5204/ssj.v10i1.642>.

Di Santo, D., Lo Destro, C., Baldner, C., Talamo, A., Cabras, C., & Pierro, A. (2021). The mediating role of narcissism in the effects of regulatory mode on positivity. *Current Psychology*, 1-10. DOI: 10.1007/s12144-021-02014-w.

Diener, E., Oishi, S., & Lucas, R. E. (2003). Personality, culture, and subjective well-being: Emotional and Cognitive Evaluations of Life. *Annual Review of Psychology*, 54(1), 403-425. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.54.101601.145056>.

Dixit, N., Patel, A., & Tiwari, S. (2015). The effect of narcissism on mental well-being in middle aged people. *Indian Journal of Social Science Researches*, 12, 31-34. <https://zenodo.org/badge/DOI/10.5281/zenodo.7058340.svg>.

Erkutlu, H. (2014). Exploring the Moderating Effect of Psychological Capital on the Relationship between Narcissism and Psychological Well-being. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 150. 1148 - 1156. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.09.130>.

Fan, X., Lu, M. (2020). Testing the effect of perceived social support on left-behind children's mental well-being in mainland China: the mediation role of resilience. *Children and Youth Services Review*, Elsevier, vol. 109(C). 104695. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2019.104695>.

Golec de Zavala, A., & Lantos, D. (2020). Collective narcissism and its social consequences: The bad and the ugly. *Current Directions in Psychological Science*, 29(3), 273-278. <https://doi.org/10.1177/0963721420917703>.

Gurel, N. A. (2009). *Effects of thinking styles and gender on psychological well-being* (Master's thesis, Middle East Technical University). <https://hdl.handle.net/11511/18886>.

Hiett, C. J. (2015). *The importance of school climate: An analysis of high-performing, high-poverty schools* (Doctoral dissertation, University of West Georgia).

Howell, A. J. (2009). Flourishing: Achievement-related correlates of students' well-being. *The Journal of Positive Psychology*, 4(1), 1-13. <https://doi.org/10.1080/17439760802043459>.

Jessiman, P., Kidger, J., Spencer, L., Geijer-Simpson, E., Kaluzeviciute, G., Burn, A. M. Limmer, M. (2022). School culture and student mental health: a

qualitative study in UK secondary schools. *BMC public health*, 22(1), 1-18. [Doi: 10.1186/s12889-022-13034-x].

Joshanloo, M. (2021) Conceptions of Happiness Mediate the Relationship Between the Dark Triad and Well-Being. *Front Psychol.* 12:643351. DOI: 10.3389/fpsyg.2021.643351.

Koç, S. & Koç, A. (2021) The Effect Failing to Perform Extracurricular Activities Has Had on School Culture and Values Education During the COVID-19 Pandemic. *Front Psychol.* 12:778678. DOI: 10.3389/fpsyg.2021.778678.

Lapsley, D. K., & Aalsma, M. C. (2006). An empirical typology of narcissism and mental health in late adolescence. *Journal of adolescence*, 29(1), 53-71. DOI: 10.1016/j.adolescence.2005.01.008.

Li, H. Y., Cao, H., Leung, D. Y. P., & Mak, Y. W. (2020). The psychological impacts of a COVID-19 outbreak on college students in China: a longitudinal study. *Int J Environ Res Public Health*. 17:3933. DOI: 10.3390/ijerph17113933.

Lombardi, E., Traficante, D., Bettoni, R., Offredi, I., Giorgetti, M., & Vernice, M. (2019) The Impact of School Climate on Well-Being Experience and School Engagement: A Study with High-School Students. *Front Psychol.* 10:2482. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02482>.

Ma, Z., Zhao, J., Li, Y., Chen, D., Wang, T., Zhang, Z., ... & Liu, X. (2020). Mental health problems and correlates among 746 217 college students during the coronavirus disease 2019 outbreak in China. *Epidemiology and psychiatric sciences*, 29. <https://doi.org/10.1017/S2045796020000931>.

Moeller, J., Brackett, M. A., Ivcevic, Z., & White, A. E. (2020). High school students' feelings: Discoveries from a large national survey and an experience sampling study. *Learning and Instruction*, 66, 101301. [Doi:10.31219/osf.io/f3k87Corpus ID: 212968208].

Rhodewalt, F., & Morf, C. C. (1998). On self-aggrandizement and anger: A temporal analysis of narcissism and affective reactions to success and failure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(3), 672-685. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.3.672>.

Romeo, A., Benfante, A., Castelli, L., & Di Tella, M. (2021). Psychological distress among Italian university students compared to general workers during the COVID-19 pandemic. *Int J Environ Res Public Health*. 18:2503. <https://doi.org/10.3390/ijerph18052503>.

Schiefele, U. (1996). Topic interest, text representation, and quality of experience. *Contemporary Educational Psychology*, 21(1), 3-18. <https://doi.org/10.1006/ceps.1996.0002>.

Seligman, M. E., Ernst, R. M., Gillham, J., Reivich, K., & Linkins, M. (2009). Positive education: Positive psychology and classroom interventions. *Oxford review of education*, 35(3), 293-311. DOI: 10.1080/03054980902934563.

Sohlman, E. (2008). Promoting Psychosocial Well-being through School Education: Concepts and Principles, Cross-Border Training Material for Promoting Psychosocial Well-Being through, School Education Rovaniemi: University of Lapland, 17-24.

Stiglbauer, B., Gnambs, T., & Gamsjager, M. (2013). The upward spiral of adolescents' positive school experiences and happiness: Investigating reciprocal effects over time. *Journal of School Psychology*. 51(2):231-242. DOI: 10.1016/j.jsp.2012.12.002.

Suldo, S. M., & Huebner, E. S. (2006). Is extremely high life satisfaction during adolescence advantageous? *Social Indicators Research*, 78(2), 179-203. <https://doi.org/10.1007/s11205-005-8208-2>.

Tan Y, Huang C, Geng Y, Cheung SP and Zhang S (2021) Psychological Well-Being in Chinese College Students During the COVID-19 Pandemic: Roles of Resilience and Environmental Stress. *Front Psychol*. 12:671553. doi: 10.3389/fpsyg.2021.671553. [Doi: 10.3389/fpsyg.2021.671553].

Truong, T. D., Hallinger, P., & Sanga, K. (2017). Confucian values and school leadership in Vietnam: Exploring the influence of culture on principal decision-making. *Educational Management Administration & Leadership*, 45(1): 77-100. <https://doi.org/10.1177/1741143215607877>.

Wang, C., & Zhao, H. (2020). The impact of COVID-19 on anxiety in Chinese university students. *Front Psychol*. 11:1168. [Doi: 10.3389/fpsyg.2020.01168].